

KULTUR smockan

MUSIK- OCH KULTURSKOLORNAS EGEN TIDNING

NR 1 MARS 2014

Tema
PÅ LIKA
VILLKOR

■ Nu hälsar vi Torgny Sandgren, nybliven generalsekreterare för Sveriges Musik- och Kulturskoleråd, välkommen in i arbetet. Samtidigt slutar Håkan Sandh efter nio år på SMoK. Vi tackar Håkan varmt för allt gott utvecklingsarbete och önskar Torgny välkommen in i gemenskapen.

Flickor, flöjter och fadäser

Kultursmockans första nummer, har jämställdhet som tema. Lika-behandling och normkritiskt tänkande innehåller många olika aspekter. Det handlar om makt och struktur kring gängse normer och värderingar. Att det är svårt att upptäcka stereotyper och omedvetna diskrimineringar bottnar ofta i att de som har makt att påverka det, själva är norm och inte ser. Genom historien ser vi att det är segrarna som dikterar historieskrivningen och perspektiven skildras lätt med ensidigt perspektiv.

Tittar vi på jämställdheten ur aspekten flickor och pojkar kan jag observera att i musik- och kulturskolornas verksamhet är antalet flickor större än pojkar. Varför är det så? Kan det möjligen också kopplas till varför det nationella engagemanget för kulturskolan är lågt? Jämför man med t ex fotbollen som domineras av pojkar ser det helt annorlunda ut. Områden där pojkar och män dominerar har haft en tendens att tillmätas större betydelse, få större resurser och värdesättas tydligare. Ska det

vara så? På samma sätt har yrken som av tradition varit manliga med högt löneläge, tappat status och löner stannar upp när kvinnor etablerat sig där. Varför är det så? Jag tycker om formuleringen "På lika villkor" som är rubriken på ett av våra aktuella projekt. Tyvärr fick vi inte sökt projektmedel för att kunna fortsätta i full skala men vi hoppas på nya möjligheter framöver. Att som ledare utöva ett normkritiskt ledarskap är viktigt och påverkar utbud, undervisningsformer och förhållningssätt.

Det är en spännande tid med många aktuella och brännande frågor. Bokstavligt brännande blev det för ett tag sedan i SVT när blockflöjten anklagades för att ha "orsakat" Danmarks vinst av Eurovision Contest 2013. Detta lilla instrument, utsågs till syndabock och fick se sig förföljt i ett brutalt korståg på bästa sändningstid där flöjter i mängd eldades upp i stora tunnor och kamptåget skanderade "sluta tuta" och "utrota blockflöjten". Nu var det ju ett humorinslag i svenska melodifestivaluttag-

ningen och som sådant drastiskt uttänkt och skickligt utfört. Men många har reagerat starkt. En pinsam fadäs!

Man kan välja att se inslaget som en satir med ett annat budskap. Då får allt en annan betydelse. Att tolka saker bokstavligt eller bildligt gör all skillnad i världen. Men humor och skämt är svåra saker. Satir och ironi är ännu svårare. Det förutsätter en kontext som kan delas av mottagarna. Om man skämtar eller ironiserar hänsynslöst över något som en annan känner värdighet inför blir det inte särskilt roligt. Det framkommer ofta i sk mobbningsituationer. "Det var ju bara skämt..." Men för vem är det roligt?

I alla fall kan väl ett skämtsamt men allvarligt menat uttalande göras, så inga missförstånd uppstår: "SMoK värnar alla konstformers och instruments lika värde och tar tydligt avstånd från att en instrumentgrupp kan göras ansvarig för nationella förluster i samband med idrottstävlingar, kulturella tävlingar eller politiska utspel." ■

Bagatell musikprodukter

Välj bland hundratalet produkter på vår hemsida: www.bagatell.se

Här följer några smakprov.

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från Manhas-set kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda. I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Telskopsnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör. 10 års garanti.

Teleskop Harmony

Lilla Gaspallen
En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.
Pris: 1800 kr exkl. moms
Sittdyna: 50 x 33 cm
Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:
info@bagatell.se
Tel 013-527 50
Fax 013-527 52

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)
Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 1

Från 7 500 kr
En vagn kommer lastad...
• Med världens mest sålda notställ
• Liten vagn + 12 notställ - 7500 kr (exkl. moms)
• Stor vagn + 18 notställ - 10 000 kr (exkl. moms)
• Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ
Läs mer på Bagatell 2

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5
TELESKOPET
Världsledande - med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller.
Teleskop transport lättvikt
Teleskop standard

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL
450:-
"Nothagen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

"Sitt rätt"
ORKESTER/KÖRSTOL
Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol. "Sitt" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Staplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 5

Akustikskärmar
Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.
- Akustikskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketerpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 6

PIANO-GASPALLEN standard
Sluta skruva! Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits.
Gaspallen Ergo med justerbar lutning.

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal
Flagskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålende" belysning.
Pris: 2000 kr (exkl. moms)

Bagatell 9

"Stage"
Orkester/körpodier
Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggen med o begränsade möjligheter. Alla benlängder med snabb-koppling.

10 KULTUR SKOLOR SOM DRIVER PROJEKT

Tema
PÅ LIKA VILLKOR

■ Du är inte så jämställd som du tror. Din undervisning skiljer tjejer från killar. Sådana provocerande tankar tvingas de ta sig igenom, deltagarna i Smoks jämställdhetsprojekt "På lika villkor".

– Det kan vara så obehagligt att man slår ifrån sig, förnekar och föringar problemet, säger Josef Eriksson som leder satsningen tillsammans med Anna Lundqvist.

Malena Ernman berättade i "Stjärnorna på slottet" att hennes karriär hängde helt på att maken tog hand om barnen när hon var på utlandsjobb. Ingen kvinna räknar självklart med det stödet.

– En flicka som funderar på en

konstnärlig utbildning måste tänka på att hon i så fall kommer att ha svårt att leva ett "normalt" liv med barn och ha en man. En pojke tvingas inte reflektera över det, säger Josef Eriksson, gitarrpedagog i Sundsvall.

Anna Lundqvist som också är med vid de fyra seminarierna med tio kulturskolor är musiker, musiklärare i Trollhättan och dessutom aktiv i föreningen Imprä som stöder kvinnliga improvisationsmusiker. Smoks projekt "På lika villkor" är

– Utopin, en jämställd kulturskola, innebär frihet, att prova att uttrycka sig på en massa olika sätt och få ett mycket bredare register, säger Josef Eriksson som tillsammans med Anna Lundqvist leder Smoks satsning "På lika villkor".

TIPSA
KULTUR
smockan
TORGNY SANDGREN
tel 070-671 79 46

ÅGRENHuset PRODUKTION
Flygelvägen 3, 893 80 Bjästa
Tel 0660-29 99 50, fax 0660-29 99 79

■ **ANSVARIG UTGIVARE**
Inger Carlonberg, SMOK

■ **REDAKTÖR**
Torgny Sandgren, tel 070-671 79 46
torgny.sandgren@smok.se

■ **PROJEKTLEDARE & ANNONSER**
Monica Berglund, tel 0660-29 99 60
monica.berglund@agrenshuset.se

Annonsprislista kan laddas ned som pdf från www.agrenshuset.se

■ **GRAFISK FORMGIVNING**
Lena Hägglund, tel 0660-29 99 53
lena.haggglund@agrenshuset.se

■ **PRODUKTION** Ågrenshuset, Bjästa
■ **OMSLAGSBILD** Från föreställningen "Som ni vill ha det".
Foto: Mats Gripenblad

■ **NÄSTA NUMMER** vecka 18

■ **MANUSSTOPP** annonser 4 april

★ limelight

LIMELIGHT INBJUDER SAMTLIGA UNGDOMSSTORBAND OCH JAZZENSEMBLER TILL

stockholm youth jazz festival 2014

SVERIGES STÖRSTA UNGDOMSJAZZSATSNING FÖR 14:E ÅRET I RAD

KONSERTER CLINICS FÖRELÄSNINGAR

med bl a Magnus Lindgren · Margareta Bengtson
Jojje Wadenius · Lisa Bodelius · Jukkis Uotila (F)
Ann-Sofi Söderkvist · Frank Brodahl (N) Hanna
Paulsberg (N) · Blue House Jazz Orchestra
ASJO - Ann-Sofi Söderkvist Jazz Orchestra
GUBB Allstars · Trio X

STORBANDS-SM JAZZENSEMBLETÄVLING FESTIVALSPELNINGAR
STOCKHOLM 28-30 MARS WWW.YOUTHJAZZ.SE

SVENSK
JAZZ

Stockholms
Konserthus
KUNGLIGA FILHARMONIKERNA

Mary Lou Meese
Youth Jazz Fund

KULTURRAAM

NORGES AMBASSADE

Februari. Det tredje av fyra seminarier i jämställdhet hålls i Stockholm. Lärare och ledare från tio kulturskolor får lära sig att analysera sin egen och andras sätt att jobba. Släpper vi in eller stänger vi ute?

ett av ett tiotal som fått jämställer-pengar från Statens musikverk. Både Josef och Anna menar att bristande jämställdhet inom musik- och kulturskolorna drabbar både flickor och pojkar, kvinnor och män.

Få pojkar

I genomsnitt är cirka 35 procent av eleverna i kulturskolan pojkar. Det är framförallt dans, teater och bild

som tynger totalsiffran. I de ämnena är det bara cirka 15 procent pojkar.

Om man bara ser till musiken så ser det något sämre jämfört ut, med över 40 procent pojkar. Däremot finns pojkar och flickor på olika instrument.

Täby hör till de kommuner som fingraskat valen:

■ Flickor utgör över 80 procent på tvärflöjt och fife (en förenklad pic-

colo-flöjt och ofta använd som en nybörjar-variant av tvärflöjt), sång och kör, samt fiol. Även på konst och teater ligger flickorna högt.

■ Pojkar dominerar på motsvarande sätt på elgitarr, sax, slagverk, elbas och trombon.

Det verkar saknas nationella siffror över instrument- och genre-val. Redan det att statistiken är bristfällig säger något om ett svagt

intresse hos institutioner, kulturskolor, kommuner och även hos Smok, menar Josef Eriksson. Det är viktigt att mäta för att inte argumentationen ska bli trubbig.

– Utan mätning ingen rättvisa, säger han.

– Skapar ofrihet

Bristerna i jämställdhet skapar en ofrihet, menar han. Tjejer utestängs i praktiken från vissa instrument, genrer och uttryck. Killar från andra.

– Tjejer i storband blir undantag, liksom killar i kör eller dans. Vi i kulturskolan gör inte tillräckligt för att förhindra det, tycker Josef Eriksson.

Det omvända skulle innebära att flickor och pojkar fick utveckla sin konstnärlighet på ett friare och bredare sätt. Med en mer jämställd kulturskola skulle killar dessutom lära sig att uttrycka sina känslor bättre, anser Josef.

Smok fick bidrag från Musikverket för att driva projektet 2012-2014. Tio kulturskolor är engagerade nu, när man närmar sig finalen i sommar. De engagerade skolorna

får fyra intensivdagar med lärarna Josef Eriksson och Anna Lundqvist, kopplade till läxor att jobba med tillsammans med kollegerna hemma.

Deltagande lärare och skolledare lär sig metoder för att observera sitt egna sätt att agera för att få syn på sina egna normer, ofta dolda, och hur de påverkar den egna undervisningen och besluten. Är det ”duktiga flickor” som bjuds in, eller häftiga killar? Projicerar jag mina egna manliga/kvinnliga förväntningar på barnen och styr dem omedvetet till traditionella köns-mässiga val?

Mellan seminarietillfällena ska man försöka förändra verkligheten.

Nya grupper

I Josef Erikssons egen kulturskola i Sundsvall bildade man en kärngrupp på sex lärare med biträdande rektor. Hela kollegiet var sedan med och läste, diskuterade och analyserade. Dramaläraren i gruppen ledde forumövningar där verkliga situationer dramatiserades, och där deltagarna fick avbryta och komma med alternativa ”manus”.

I Värmdö blev det lyckosamt att starta en killdansgrupp, som gick från två till ett 20-tal deltagare – och orsakade kö.

– Sen har vi inte tänkt cementera killgruppen, det var för att få dem att anmäla sig. De kommer att kunna slussas ut i de andra dansgrupperna, är kulturskolechef Ella-Kari Norbergs övertygelse.

Värmdö har också dragit igång rena killsångsgrupper på samma mönster. Tjejer grupper för slagverk och gitarr funderar man också på. Och så behöver lärarna diskutera det här med genus. Alla är ännu inte övertygade om att detta bör prioriteras så högt, enligt chefen.

I Kalmar driver teaterläraren Stina Felter projektet tillsammans med enhetschefen Doris Aronsson, och det ska bildas en grupp av intresserade lärare.

– Mitt första steg är att vi ska kunna prata öppet om det här i kulturskolan. Att lärarna gör medvetna val och är medvetna om vilka budskap de sänder ut.

Teatern är gles på pojkar.

– Jag funderar på att starta kill-

grupper. Teater är inte norm för killar på samma sätt som fotboll och gitarr. Låter man killar testa teater så visar man att det är möjligt.

Kan göra ont

Josef Eriksson i Smoks projekt beskriver hur gärna vi vill tro att vi är jämställda och fördomsfria. Att analysera sig själv och inse att bilden inte stämmer kan göra ont. Och det som gör ont vill man till förstone helst undvika, ibland genom att förneka eller förringa problemet. ”Det är värre i USA.” ”Det är fel på statistiken.”

Men när ögonen öppnas så finns det konkreta saker att göra som genast kan påverka jämställdheten.

Anna Lundqvist:

– Det kan ta upp till fem år innan man ser resultat. Allt arbete måste vara långsiktigt och inte stressas fram.

– Det måste finnas en ledning som säger att i år ska vi vända upp och ner på allt! ”Alla är med i det, vare sig ni vill eller inte.” Ibland har chefen inte tid, kanske inte hundraprocentig lust, men måste ändå göra det. Det är riktigt, riktigt svårt.

Kulturskolorna utvecklar nu sina jämställande metoder.

Det är viktigt med förebilderna, till exempel.

Josef Eriksson leder en dropin-workshop i jazzimprovisation hemma i Sundsvall. Triggad av sina genusstudier bytte han ut bilden som skulle locka till musikstunden. Istället för att visa några män som jammade i en rökig klubbmiljö så affischerade han med en bild på några kvinnor med gitarr och viola på en grön sommaräng.

Genast så slutade de tuffa gitarrkillarna att komma. Antalet tjejer ökade.

– Tjejer utvecklades mer och fick lättare att uttrycka sig i musiken. Deras uttryck breddades när de inte behövde mäta sig med hög-statuskillarnas blick.

Ska man kvotera till olika instrument? Ja, Josef Eriksson kan tänka tanken.

Även om han inser att det skulle vara provocerande att neka killar tillträde till gitarrlektioner för att fler tjejer ska komma med... ■

KULTURENS

Kulturens eget studieförbund

www.kulturens.se

Tema PÅ LIKA VILLKOR

FAKTA OM ALICE BAH KUHNKE

■ Alice Bah Kuhnke har bland annat varit generalsekreterare för Fairtrade Sverige och hållbarhetschef på teknikonsultföretaget ÄF. Hon är en av grundarna bakom tankesmedjan Sektor 3. Många minns henne från tiden som programledare i tv.

■ Som barn spelade hon piano och klarinett i kommunala musikskolan i Värnamo. "Jag var inte speciellt begåvad men man kan ju göra arbetssegrar!"

■ Hon är gift med skådespelaren Johannes Bah Kuhnke och har tre döttrar, 2,5, 7 och 10 år. "Mittenungen vägrar gå i musikskola för hon vill bara spela egna låtar, men tioåringen har fogat sig".

■ Ungdomsstyrelsen har fått nya uppdrag och jobbar inte enbart med ungdomsfrågor. Regeringen har därför beslutat att myndigheten byter namn från den 1 april 2014. Det nya namnet blir Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

■ Killars fritid får mer statliga pengar än tjejers. Det visar Ungdomsstyrelsens jämställdhetsstudie "Fokus 13". Kultursmockan har träffat Generaldirektören Alice Bah Kuhnke för att fråga vad Ungdomsstyrelsen, men också Kulturskolorna, kan göra för att vända utvecklingen.

TEXT LISA BODA

PENGARNA GÅR TILL KILLARNA

När Ungdomsstyrelsens generaldirektör Alice Bah Kuhnke jobbar sent på kontoret vid Medborgarplatsen i Stockholm gillar hon att läsa på väggarna. Där har hon satt upp arbetsmaterial från Ungdomsstyrelsens senaste utvecklingsdag; resultatet är en tät tapet av collage och illustrationer, av värdeord och peppande visioner.

– Det är så roligt, jag hittar fortfarande nya saker, säger Alice Bah Kuhnke och läser på måfå: "Skapa nätverk där det finns behov och kunskap saknas". Ja, var saknas det mest kunskap kan jag gå runt här och fundera över då.

Rapporten "Fokus 13" analyserar jämställdhet bland unga mellan 13 och 25 år och ger i högsta grad upphov till funderingar om kunskapsluckor. Studien, som lämnades in till regeringen i december, visar att när det gäller fritidsaktiviteter så går lejonparten av det statliga stödet till killars aktiviteter.

Inom idrotten beräknas stödet utifrån antal deltagartillfällen. 2011 stod killar för drygt 60 procent av dessa och sporter som fotboll, innebandy och ishockey fick mest stöd.

På kultursidan då? Jo, även när det gäller kulturutövande går merparten av stödet till killar.

Av det stöd som går genom studieförbundens till studieförbundens studiecirklar med kulturutövandeinriktning är siffran 60 procent. (En bild som kan kompletteras med vad

som sker i studieförbundens andra verksamheter.)

Det framkommer också i "Fokus 13" att antalet medlemmar ökar i de organisationer som får stöd av Ungdomsstyrelsen, men att könsfördelningen samtidigt blir alltmer skev. 2010 var 53 procent av medlemmarna pojkar, två år senare hade siffran stigit till 59 procent.

– I nuläget anar vi att vår bidragsgivning går i fel riktning vad gäller de jämställdhetspolitiska målen. Ungdomsstyrelsens viktigaste utgångspunkt, vilket vi framfört till jämställdhetsministern, är att det här behöver utredas mycket mer för att få hela bilden av medelstilldelningen till ungas fritid. Det här är ett svåranalyserat område, säger Alice Bah Kuhnke när vi satt oss tillrätta i kontorets orangea soffgrupp.

Ungdomsstyrelsen uppgift är att utreda och göra uppföljningar av statliga insatser. Men Alice Bah Kuhnke vill också ta egna initiativ för att hjälpa andra aktörer att arbeta för ökad jämställdhet inom ungas fritids- och föreningsverksamhet.

– När det här uppdagades skrev jag en debattartikel i Aftonbladet där jag bjöd in till dialog om den här snedfördelningen, och nästa vecka har vi det första mötet med andra bidragsgivare, verksamheter och instanser. Då kommer vi att berätta vad vi har sett men också höra deras erfarenheter, säger hon.

Den relativt nya generaldirektören, hon tillträdde i september 2013, återkommer flera gånger till hur viktigt det är att Ungdomsstyrelsen stimulerar till dialog och erfarenhetsutbyte. Sveriges Musik- och Kulturskoleråd tillhör de organisationer som bjudits in att delta i en nationell diskussion om vad som kan göras för att vända den oroande utvecklingen.

Har du några förslag på vad just kulturskolorna kan göra?

– De kan fortsätta med sådant som jag vet att de redan gör. Att identifiera problem med jämställdhet, göra sin egen analys och fråga sig "vad kan det här bero på i vår verksamhet?". De diskussionerna är högtintressanta för oss, säger Alice Bah Kuhnke.

Musik- och kulturskolorna sticker ut i rapporten, med hela 69 procent tjejer i verksamheten. Anmälningsvärt är att det i studieförbunden, som riktar sig till äldre ungdomar, i

stället är killarna som är överrepresenterade.

Frågor som väcks naturligt både i "Fokus 13" och inne på Alice Bah Kuhnkes kontor är varför killar inte deltar mer i musik- och kulturskolans verksamhet? Och varför fortsätter tjejer inte med sin fritidsverksamhet när de kommer upp i tonåren? Om de nu inte gör det på annat håll.

Även valen av kulturaktiviteter är könsbundna. Tjejer ägnar sig mer än killar åt skrivande, bild, dans och teater. Musik engagerar däremot fler killar.

Även hos kultur- och musikskolorna är valen könsstereotypa; killar spelar trummor, flickor dansar. Smok driver för närvarande ett projekt där tjugo kulturskolor försöker att utveckla ett normkritiskt arbete.

Bör pedagoger jobba mer normkritiskt?

– Jag känner inte till det just det här projektet, men generellt sett be-

...att identifiera problem med jämställdhet, göra sin egen analys och fråga sig "vad kan det här bero på i vår verksamhet?"

hövs normkritik på många håll och kanter. Det finns ett behov både bland offentliga aktörer men också hos människor i allmänhet.

Jämställdhetsarbete handlar mycket om strukturella mönster...

– Ja, och värderingar, flikar Alice Bah Kuhnke in och låter för första gången något missmodigt krypa in i rösten.

– Jämställdhetsarbete är ett värderingsarbete. Det handlar om att förändra samhällets attityder och något svårare finns nog inte.

Vad kan Ungdomsstyrelsen bidra med från en nationell nivå för att bidra till det lokala utvecklingsarbetet?

– Att stimulera till erfarenhetsutbyte, upprepar Alice Bah Kuhnke och återtar sin glatt beslutsamma stämma när hon fortsätter:

– Det låter som en klyscha, men att träffas och prata - "vad gjorde ni där? Vad blev det för resultat?" - är väldigt effektivt. Vi har sett flera lokala krafter där man har lyckats

skapa en förändring. Att man jämställdhetsintegrerar sin bidragsgivning är också relativt enkelt och inte så kostsamt.

Det gäller att se över sitt eget bo också... Dagen innan intervjun har ledningen på Ungdomsstyrelsen haft ett uppstartsmöte om jämställdhetsintegrering av myndighetens verksamhet. Det är en strategi som innebär att man synliggör villkor för både män och kvinnor och integrerar ett jämställdhetsperspektiv i alla delar av beslutsfattande och verksamhet. "Myndigheter borde vara bäst på det här och så är vi inte det", konstaterar generaldirektör Bah Kuhnke som håller på att sätta sig in i myndighetsvärlden efter flera ledande poster i det civila samhället.

Granskar Ungdomsstyrelsen de stöd ni ansvarar för utifrån ett jämställdhetsperspektiv?

– När det gäller ungas organisering finns det en rad krav och kriterier för att söka och få de här stöden. Vi

har bidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsbidrag till olika projekt. Ett utvecklingsområde vi ser är att killar i ökad utsträckning skulle kunna engageras i arbetet för att det inte ska reduceras till att bli en kvinnofråga, säger Alice Bah Kuhnke.

Hon påminner om att Ungdomsstyrelsen inte själv avgör vilka stadsbidrag som ska fördelas. Och om att förändringar tar tid.

– Först utreder man minst ett år, sedan lämnar man över till regeringen, men innan saker och ting förändras kan det ta... fem år.

Jag kan bli så otålig! säger Alice Bah Kuhnke och tillägger med ett stort skratt att hon kommer att få öva upp sitt tålamod på den här tjänsten.

Möjligen kan jämställdhetsarbetet få en skjuts av Ungdomsstyrelsens nästa omfattande utredning. "Fokus 14", som beräknas vara klar i slutet av 2014, undersöker ungas fritid och organisering.

– Jämställdhetsaspekten kommer att tas upp även i den, försäkrar Alice Bah Kuhnke. Och då kommer vi att titta på både nationella och lokala initiativ. ■

Barnvisor • Rytminstrument
• Klangspel • Blåsinstrument
• Stränginstrument • Presentartiklar
• Tillbehör med mera

Välkommen till barnens musikbutik på nätet!

www.barnensmusikbutik.se

Eksjö kommun söker

Eksjö kommuns kulturskola söker

Kulturskolechef 85-100 %
Träblåslärare 80-100 %
Danslärare 80 %

Läs mer på www.eksjo.se/ledigajobb och www.eksjo.se/kulturskola

Välkommen med din ansökan senast 7 april!

EKSJÖ KOMMUN
tel 0381-360 00 • www.eksjo.se

Utveckla dina pedagogiska verktyg

– kommunicera skonsamt, effektivt och professionellt med röst, tal och kroppsspråk

www.agnetastolpe.se, info@agnetastolpe.se, tel 070-562 70 88

KAWAI

Från nybörjare till professionell pianist

Välkommen att prata piano med oss på vår utställning under SMOk:s Rikskonferens 2014

www.kawai.se

Musikhandledarlinjen

Musikpedagogisk yrkesutbildning som ger kunskap och verktyg för att jobba med musik som en social kraft. Nu även med El Sistema-profil. Du kan gå 1 eller 2 år utifrån behov och förkunskaper. År 1 är den grundläggande utbildningen, år 2 ett fördjupningsår.

Start 20 augusti 2014
Ansökan senast 15 april

Härnösands FOLKHÖGSKOLA

TEATERPEDAGOG?!

- Vill du undervisa i teater i kulturskolan?
- Vill du leda teaterarbete med barn, ungdomar eller vuxna?
- Vill du arbeta med teater i projekt och i föreningsliv?

Då är **Teaterpedagogprogrammet, 120 högskolepoäng** utbildningen för dig! Två år på heltid med bland annat skådespeleri, regi, dramatisk text, scenrum, ledarskap, pedagogik och praktik (VFU) i skola, kulturskola eller teaterverksamhet.

Programmet ger högskoleexamen med inriktning mot teaterpedagogik.

Ansök senast 15 april 2014 via www.antagning.se
Information: www.oru.se/teater

ÖREBRO UNIVERSITET

Skapa en **FÖRESTÄLLNING** på en vecka

SOMMARKURS 3-10 AUG / JÖNKÖPING

Fortbildning och inspiration!
Lär dig arbetssätt som tillvaratar alla färdigheter i en grupp

SHAREMUSIC SWEDEN

www.sharemusic.se

0390-415 08 Share Music Sweden, Box 56, 563 22 GRÄNNA

Så vill Musikverket JÄMSTÄLLA MUSIKEN

TEXT OCH FOTO **ROLAND COX**

■ Popkollo för tjejer. Fler kvinnliga dirigenter. Mentoror för förlagskarriär. Bryta manliga jazzdominansen. Så sprider Musikverket jämställande pengar över Sverige. — Vi kanske ser resultat om 20 år, säger Ulrika Gunnarsson.

En del resultat syns redan, förstås. Men det kan dröja 20 år innan den där blyga tjejen från kulturskolan står på jazzscenen med sin kontrabas, resonerar Ulrika Gunnarsson på Statens Musikverk.

För så ser den scenen inte ut idag.

– Jazzen är en otroligt manligt kodad värld, och ju hårdare rock desto fler killar. Det är olika i olika genrer, men generellt så ser det inte så bra ut inom musiken.

Musik för barn – där finns det kvinnor. Rytmiklärare är mest av honkön. Kvinnor kan få dirigera orkestrar, men helst om det är barnkonserter eller om orkestern är liten.

– Symfoniorkestern, juvelen i kronan, leds mest av män och det är mest musik av manliga tonsättare som spelas, säger Ulrika Gunnarsson.

Tio projekt

En statlig utredning konstaterade för några år sedan att det rådde

en kraftig obalans mellan könen i delar av musiklivet. Det ledde till att Musikverket under några år fått fördela åtta miljoner kronor till projekt för ökad jämställdhet. Tio av dem pågår. Smok hör till dem som fick ett flerårigt stöd, för "På lika villkor".

– Det ser sämre ut inom musiken än i andra konstarter, som bildkonst. Inom klassisk musik finns det mycket kvinnor, men tjejer som spelar tuba är ovanligt liksom män som spelar harpa, säger Ulrika Gunnarsson.

Inom pop och jazz är kvinnor oftast sångare eller solister, mer sällan kompmusiker. Och det är för kompet som det finns flest arbetsstillfällen. Här missgynnas alltså kvinnors yrkesinträde av obalansen.

– En kompmusiker får hoppa in på vikariat och glider in i jobben. Som sångerska har man oftast bara sitt eget band, sitt egna projekt, det är allt.

Grundläggs tidigt

Och så återskapas samma förebilder, årskull efter årskull.

Ulrika Gunnarsson tror att obalansen grundläggs tidigt. Killar uppfostras att ta för sig. En kille som kan tre ackord på gitarren säger gärna ja till att bilda band med andra i skolan. En tjej som kan tre

ackord tycker att hon kan för lite.

– Det är väl generellt så som vi funkar och är uppfostrade, det är "duktig flicka-syndromet". En tjej vill vara förberedd och ha övat. Kalle hoppar in bakom trummorna och testar, och efter tre lektioner så är han varm i kläderna.

Påståenden som att "kvinnor vill ju inte" håller inte, menar Ulrika Gunnarsson. Att bjuda in en tjej i ett rockband kan för henne kännas som att göra lumpen eller hamna i herrbastun.

– Det kostar mer än det smakar, hon känner sig inte riktigt välkommen.

Popkollo

De projekt som Musikverket stöder handlar alla om att boka och bryta i de här mönstren. Några exempel:

■ Riksorganisationen Popkollo kunde via stödet erbjuda lokala aktörer smakprov på hur kollo kan funka för tjejer som vill testa att spela ihop. Flera av dem nappade och satsade sedan på veckokollon med övernattning.

■ Musik Gävleborg förser kvinnliga singer/songwriters med mentoror inom både skapande, ljudteknik, marknadsföring och annat.

■ I ett annat mentorsprogram genom Riksförbundet för folkmusik och dans får yrkesverksamma

kvinnliga musiker, dansare och producenter stöd.

■ Genom Fritz's Corner fick kvinnor mentorstöd för att utvecklas till att som A&R eller VD kunna driva skiv- och bokningsbolag och musikförlag.

■ Kungliga Musikaliska Akademien gräver fram glömda kompositioner av kvinnor. Flera verk har getts ut och några spelas också i en konsertserie under vinjetten "Oerhört ohört" på Kungliga Operan i Stockholm.

Andra som drivit eller ännu driver projekt inom Musikverkets ram är de kvinnliga organisationerna Kvast (Kvinnlig anhopning av svenska tonsättare) och Kupp (Kvinnor upp på pulten), liksom Svensk Jazz, Folkets hus och parker, Svensk Scenkonst och Norrbottens läns landsting.

Och så Smok förstås, vars satsning du kan läsa mer om här intill.

Samtliga projekt riktar sig främst till kvinnor. Varför inget projekt för fler killar i kör eller manliga flöjtister?

– Det behövs en organisation som driver det i så fall. Vem vet, om det blir en stark övervikt av kvinnliga musiker inom konstmusiken så skulle det kanske komma en reaktion, säger Ulrika Gunnarsson. ■

Tema
PÅ LIKA
VILLKOR

– Tjejer som spelar tuba är ovanligt, säger Ulrika Gunnarsson, Musikverket, som just nu följer tio projekt för jämställdhet inom musiken. I grunden är hon folkmusiker med musikhögskoleutbildning.

Samtliga projekt riktar sig främst till kvinnor. Varför inget projekt för fler killar i kör eller manliga flöjtister?"

Tema PÅ LIKA VILLKOR

– Sannolikheten för att vi inte bemöter killar och tjejer lika är rätt stor, säger Jalle Lorensen, chef för kulturskolan i Malmö.

TEXT OCH FOTO ROLAND COX

MALMÖ mäter jämt

■ – Kulturskolans stora uppgift är att hjälpa barn att finna sina inre gåvor och att låta dem accelerera. Det ska inte finnas några hinder i form av kön.

Det säger Jalle Lorensen, chef för Malmö kulturskola. En analys man gjort visar att det finns en hel del hinder kvar att riva.

Analysen blev klar i somras och består mest av siffror.

Av de 2 300 eleverna är drygt hälften flickor. På högstadiet och gymnasiet minskar andelen flickor en del.

Sett över hela kulturskolan så ser det numerärt jämt ut, ungefär 60/40 flickor/pojkar. Men delar man upp siffrorna får man en helt annan bild.

”Tittar man på de olika konstformerna ser man däremot att de är tydligt könssegregerade”, heter det i rapporten som kommunen lät göra.

– Det är mycket troende och tyckande i de här frågorna, vi ville få fram fakta, säger Jalle Lorensen som lett kulturskolan sedan 2010.

Tjejer i bild

I reda siffror:

■ Tjejer har 71 procent av platserna i bild och form, 89 procent i dans och 89 procent i kör.

■ Eleverna i film är till 81 procent pojkar, och de dominerar även något i ämnet serieteckning.

■ Inom musiken ser det hyfsat ut i genomsnitt, men i rockmusiken

är det stor grabbdominans. I cello, fiol, piano och tvärflöjt är det tjejdominans.

■ Elgitarr spelas av 75 pojkar, 10 flickor. Tvärflöjt spelas av 100 flickor, 10 pojkar.

Startskott

Ungefär så här ser det sannolikt ut i de flesta kulturskolor.

– Kulturskolechefen ser rapporten som startskottet för mer konkreta åtgärder i år. Malmö har redan gjort en del, bland annat finns det en dansgrupp för killar på lågstadiet och en sångkör med bara killar.

Det behövs ”brytare”, åtminstone till en början, tror Jalle Lorensen.

– En del handlar om att göra upp med schablonmässiga könsroller. Det kan vara svårt i en viss ålder för en kille att vara där det mest är tjejer. För att öka där det är för lite så riktar vi in oss på pojkar, med dans och körer.

Jalle är imponerad av framträdanden han sett, frimodiga, showiga killgrupper.

– Det är helt vanliga, glada killar. Men vi har hört av föräldrar att en

DET ÄR DAX NU!!

– att planera orkesterns klädsel

Sventorpsliden 7, 412 74 Göteborg
Tel: 031-40 40 30 • www.brohalldesign.se

carina
brohall
DESIGN AB

MUSIKINSTRUMENT - NOTTAFLOR - NOTER
till skolor och privatpersoner

Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

www.sareco.se Etablerad 1958 Tel 026-61 74 60

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver. Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!
Mattias Sandlund

GERINGSGATAN 2 • NORRFJÄRDEN • TEL: 0911-20 94 71 • MOBIL: 070-300 00 10
INFO@DINFIOLE.SE • WWW.DINFIOLE.SE

STOCKHOLMS MUSIKPEDAGOGISKA INSTITUT

*Vill du lära dig undervisa
i ett instrument, sång
eller röst och tal?*

KANDIDATEXAMEN I MUSIKPEDAGOGIK 180 hp

HÖGSKOLEEXAMEN, MUSIKPEDAGOGISK
UTBILDNING 120 hp

HÖGSKOLEEXAMEN I LOGONOMI 120 hp

FRISTÅENDE KURSER

MUSIKAL

UPPDRAGSUTBILDNING

Beställ vår utbildningskatalog!

08-611 05 02 info@smipi.se www.smipi.se

– Att ändra de här mönstren ska inte vara konstigare än för en vaktmästare att skruva upp en hylla, tycker Jalle Lorensen.

del av dem inte har funkad så bra på fotbollsplanen. De har haft sina intressen åt andra håll. Nu har en del av dem plötsligen fått fler vänner, när de har börjat sjunga.

Inget popkollo

Popkollo för tjejer har man inte provat.

– Men det är just sånt som jag funderar på. Vi skapar nya rockband nu. I det sammanhanget är det intressant att ta på jämställdhetsglasögonen och se till att alla tycker att det är kul. Svaret kanske inte är enkönade grupper, det kan finnas andra svar. Men viktigt att aktivt titta på den frågan.

Malmö har haft stora uppgifter när det gäller inflödet av familjer och barn från andra länder. Jalle beskriver hur inkomster och folkhälsa kan skilja sig radikalt mellan ett kvarter och ett annat. Det här har tagit en hel del av kulturskolans energi, beskriver han.

– Just där kulturskolan behövs bäst har vi knappt haft några elever alls. Det har jag lagt själ och hjärta i.

Nu ska jämställdheten få mer fokus. Sedan rapporten kom har alla gemensamma kompetensdagar haft inslag om jämställdhet. Bland

annat hade man besök av transvestiten Sara Lund/Claes Schmidt. Att höja medvetenheten prioriteras.

– Det är inte så farligt att ha fördomar, det har vi alla. Det farliga är om man tror att de åsikterna är sanningen, säger Jalle Lorensen.

Signalerna

Han vill granska vilka signaler man sänder ut.

– Har vi en grabbig stil när vi visar elgitarr eller trummor på öppet hus? Barn känner väldigt tydligt när de är inbjudna.

– Vi har fantastiskt öppna och bra lärare, men sannolikheten för att vi inte bemöter killar och tjejer lika är rätt stor. Det ska inte skuldbeläggas, att ändra de här mönstren ska inte vara konstigare än för en vakt-

mästare att gå till jobbet och skruva upp en hylla, tycker Jalle Lorensen.

Bilderna på er hemsida bekräftar snarare än bearbetar de könsrättvisa instrumentvalen?
– Ja, du ser... Jag lägger mig platt!

Mål för jämställdhet inom Malmö stad ska framöver finnas i en "gender budget" i alla kommunala förvaltningsgrupper. Där ska man granska att pengar och resurser verkligen fördelas på ett könsneutralt sätt.

Jalle Lorensen håller med om att siffrorna som visar hur könssegregerad skolan varit är ett underbetyg.

– Vi ska se till att ändra de där siffrorna. Det har varit snack, nu är det dags för verkstad. ■

...svaret kanske inte är enkönade grupper, det kan finnas andra svar...

Ensembelspel i det tysta JamHub

JamHuben löser många problem för musiklärare eftersom upp till 7 elever kan spela tillsammans utan att störa andra. Arbetsmiljön förbättras och trivselen stiger. JamHub Tour Bus kan t.o.m. spela in medan man spelar. Detta är den nya standarden i musikskolan. JamHub finns i tre modeller från 2695kr. Se vår hemsida för mer information. Sök på Jamhub.

TIPS: finansieras via Arbetsmiljøbudgeten!

Sweden MIDI Music. Grundat 1987

webbutik: www.swedenmidimusic.se

tel: 08-80 68 88

Tel 08-610 06 00 | www.gehrmans.se

Handla förmånligt i GEHRMANS utställning på SMOK:s konferens.

Alla besökare får 15 % rabatt under rikskonferensen 26–28 mars.

Vi ses i Skövde!

GEHRMANS MUSIKFÖRLAG

DAGS ATT SÖKA STIPENDIUM

Stiftelsen RABIOKA lämnar understöd för beredande av undervisning eller utbildning till en erkänt begåvad musiker inom områdena klassiskt och jazz. Varje år lämnas stipendier till enskilda personer om 25.000 kronor.

Sista ansökningsdag 1 april

INFO OCH KONTAKT
www.boingemarsson.se
under fliken Stiftelsen Rabioka

Barnvisor • Rytminstrument
• Klangspel • Blåsinstrument
• Stränginstrument • Presentartiklar
• Tillbehör med mera

Välkommen till barnens musikbutik på nätet!

www.barnensmusikbutik.se

matfrisk.

Idén med boken *matfrisk, mat som kan förebygga cancer* är att visa hur vi kan äta mycket gott och samtidigt minska risken för flera vanliga cancersjukdomar.

På ett personligt sätt hoppas vi väcka nyfikenhet utan att skrämmas, genom att på ett enkelt sätt förklara sammanhang, sprida kunskap och bjuda på rätter som är lättlagade.

Vi hoppas också på att öka förståelsen för att cancer inte är en sjukdom utan en mängd olika. Det gäller därför att vara kritisk när någon vill marknadsföra mirakelkurer mot cancer i allmänhet. Använd i stället pengarna till god och omväxlande mat. Tillsammans har vi över 50 års erfarenhet av cancerbehandling och samtal med patienter och deras anhöriga. Den erfarenheten och kunskapen vill vi dela med oss.

Lars Beckman och Lars Franzén
Recepten är skapade av TV-kocken Fredric Andersson tillsammans med läkarna.

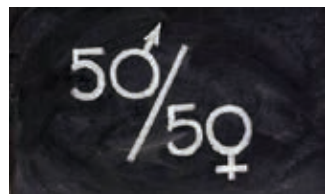
Boken har tillkommit med stöd av Balticgruppen som sedan tidigare stöttar cancerforskningen i Norrland. En del av bokens försäljning kommer också att tillfalla cancerforskningen.

För att beställa boken ring 0660-29 99 50 eller maila pren@agrenshuset.se

(Du kan även betala in direkt på bg 5358-8240, glöm ej att ange matfrisk och ditt namn och adress.)

280:-
inkl. porto

Tema PÅ LIKA VILLKOR

NÄTVERKET som vill jämställa scenen

TEXT **ROLAND COX**

■ – Det vore mycket roligare om människor vågade och fick göra det som de verkligen vill. Det säger Renée Weberitsch, en av de aktiva i Nätverket 50/50 som försöker skapa en mer jämställd musikscen. Musik är hårt könsmärkt. Rockcirkel lockar bara en bråkdel kvinnor. Tvärt om är det med körsång.

Statistiska centralbyrån kollade 2010 hur kvinnor och män väljer studiecirkel. Det såg illa ut med jämställdheten.

■ Bland män var improviserad rock- och jazzmusik den mest populära aktiviteten. De dominerade också deltagandet. 91 procent av musikanterna var män.

■ Bland kvinnor var körsång i topp. Här gällde det nästan omvända – 70 procent kvinnor.

Musikintresset tycks alltså vara lika men formerna hårt könsmärkta.

– Det finns studier som visar att killar och tjejer lyssnar lika mycket på musik, men det är mest killar som spelar. Många tjejer försvinner i tonåren. Antalet blandade band är lågt, säger Renée Weberitsch.

– Inom studieförbunden har vi varit kassa på att bryta normerna, men vi försöker bättra oss.

Studieförbund

Hon finns på Studieförbundet Vuxenskolan, SV, som är en av 15 medlemmar i nätverket 50/50. Det samlar alla de stora studieförbunden och en del andra organisatio-

ner som jobbar för ett mer jämställt musikliv, främst inom pop och rock.

– Vi ser det som ett problem när människor inte väljer utifrån vad de faktiskt är intresserade av utan utifrån vad föräldrarna vill, vad flickvännen, pojkvännen vill, normer som finns i samhället, säger hon.

SV och ABF hör till dem som satsat på cirkel och musikhus för ungdomar och försöker locka fler tjejer till rockstudiorna. 50/50 startades 2006 som ett projekt för att få fram jämställande metoder. Efter projektiden bildades nätverket som nu träffas ett par gånger om året, ordnar panelsamtal vid festivaler och konferenser, förmedlar utbildning, deltar i debatter med mera.

– I skolan förväntas tjejer oftare sitta tysta och läsa, inte att grabba en elgitarr och dra ett solo. Normen för rockmusiker är en långhårig kille. Vi försöker göra normen mer inkluderande, säger Renée Weberitsch.

Egna arrangemang

50/50 har bland annat ordnat egna musikarrangemang med numerär

jämställdhet på scenen. Man har också gjort en lista över duktiga kvinnliga musiker, som stöd för bokningsbolag.

– De påstår ibland att det inte finns några tjejer att boka. Det är fel.

I nätverket är man övertygad om att tjejer vill mer och att det går att påverka attityder och balanser. Några saker Renée tycker att man kan göra:

■ Se till att replokalen är inbjudande för alla, inte domineras av vissa färger eller är fullhändig med manliga förebilder på affischer.

■ Öka de kvinnliga förebilderna både på och bakom scenen. Kvinnliga ljudtekniker och räddare.

■ Gör särskilda, "separatistiska" satsningar där tjejer får prova på, som popkollo och andra läger.

Utbildning är A och O, tycker både hon och 50/50-kollegan Herman Geijer på ABF.

– Kunskap om könsmaktsystemet är viktig. Man behöver skicka ut utbildare, ha uppsökande verksamhet bland annat på gymnasiet, säger han.

En idé han tar upp är replokaler där det finns både instrument och förstärkare. Killar är oftare prylördar och köper utrustning, tjejer kan oftare vilja prova på innan de bestämmer sig.

En av medlemsorganisationerna i 50/50 är Crossing Borders, vars föreläsare sprider en egen metod för jämställdhet och inkludering. De flesta studieförbunden har gått kursen nu, tror Renée Weberitsch. ABF anlitar dem då och då i kurser för sina lokala musikansvariga. ■

MUSIKINSTRUMENT - NOTTAVLOR - NOTER
till skolor och privatpersoner

Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

www.sareco.se Etablerad 1958 Tel 026-61 74 60

Ansökan senast 1 april

Musiklinjen

Sundsgårdens folkhögskola, Helsingborg

1-2 årig musiklinje med klassisk- och jazzinriktning, förberedande för musikhögskola. Här finns även en fristående högskolekurs, **Musik 30 hp**, i samarbete med Musikhögskolan i Malmö. Välkommen att höra av dig!

Sundsgårdens folkhögskola
042-19 38 00
musik@sundsgarden.se
www.sundsgarden.se

VAR MED OCH SKAPA FRAMTIDENS MUSIKLIV

På Musikhögskolan vid Örebro universitet
finns musiklärarutbildningen för dig!

Välj mellan profilerna:

- instrument och ensemble
- estetisk kommunikation
- arrangering och komposition
- rytmik
- kör
- musikproduktion och media
- engelska

Ansök senast 15 april 2014
via www.antagning.se

Läs mer på: www.oru.se/musik

FLER SOM JÄMSTÄLLER

TEXT ROLAND COX

Tema PÅ LIKA VILLKOR

■ Studieförbunden har idag som regel ett aktivt arbete för jämställdhet inom musiken. Även inom fackförbunden, offentliga aktörer och andra organisationer görs en hel del, förstås. Dessutom finns det en lång rad särskilda grupper och organisationer med tydligt mål att stärka kvinnors musicerande och/eller öka jämställdheten.

— De finns inom alla genrer, säger Renée Weberitsch på Studieförbundet Vuxenskolan.

Här är några av dem. Alla finns på webben förstås. Aktiviteten växlar säkert.

Kupp – ”Kvinnor upp på pulten” en förening för jämställdhet och fler uppdrag till kvinnliga dirigenter. Får stöd av Musikverket.

Kvast – ”Kvinnlig anhopning av svenska tonsättare”, förening som enligt hemsidan vill ”öka medvetenheten om och framföranden av musikverk komponerade av kvinnliga tonsättare”.

Impra – förening och nätverk för improvisationsmusiker, främst kvinnliga. Vill råda bot på under-skottet av kvinnor i den genren.

Ladyfest – internationell rörelse som vill ge kvinnor inom kulturlivet lika stort utrymme som män. Startades i USA 2000.

Popkollo – en skattestödd, rikstäckande organisation där medlemsföreningar ordnar popkollas främst för målgruppen tjejer 12-18 år, där de får prova på att spela tillsammans.

Lilith och Evterpe

Lilith Eve – förening för kvinnliga artister och låtskrivare, med syfte att stärka deras yrkesidentitet som artister, musiker och låtskrivare, ge

fler möjligheter att framföra sin musik och för att öka representationen av kvinnor i musikbranschen.

Femtastic – organisation grundad 2010 för att skapa scen och utrymme för kvinnliga aktörer inom musikbranschen. Startade i Stockholm av bland andra unga rapp- och reggaeartister. Arrangerar ”live-akter och klubbar med urban musik”.

Evterpe – en stockholmsbaserad förening för jämställdhet inom musiklivet. Vill förbättra musikklimatet för tonsättare, musiker, pedagoger, forskare, journalister och lyssnare. Särskilt för kvinnor men män är också välkomna.

Jämställd festival – obunden förening som granskar och debatterar festivaler ur genusperspektiv. 2013 var 76 % av akterna mansdominerade, 5 % mixade.

Driver projekt

Dessutom finns det en hel del organisationer som driver projekt och erbjuder tjänster inom jämställdhet+musik. Några av dem:

Rättviseförmedlingen – erbjuder bland annat kvinnliga musiker och föreläsningar om jämställdhet och kultur. Vill ”konstruktivt korrigera skevheter i samhället”.

Crossing Borders – stiftelse som erbjuder kurser i jämställdhet, bland annat inom musikvärlden. Stöds av Reach for change, Arvsfonden, olika företag.

Skap – organisationen för tonsättare och textförfattare. Satsar under 2014 på ett särskilt projekt för att öka blandningen könsmässigt och etniskt.

Moks – Musik- och Kulturföreningarnas Samarbetsorganisation. Har bland annat drivit projektet Jämställd scen.

Up Sweden – stöder enligt hemsidan musiker på uppåtgående i ett antal städer, jobbar aktivt för en mer jämställd bransch.

Läs också här i tidningen om de projekt som Musikverket stöder. ■

Rösträtt §12/31 NORDISK KONFERENS & BARNMUSIKFESTIVAL

Rösträtt bjuder in till stor konferens den 15-16 maj på Malmö högskola med utgångspunkten Musik som mänsklig rättighet. Du som arbetar med barn, musik och delaktighet hälsas välkommen till Malmö och en unik konferens med avstamp i Barnkonventionens paragrafer 12 och 31 som handlar om barns rätt att göra sina röster hörda och barns rätt till kultur. Möt forskare, pedagoger och musiker från hela Norden och ta del av ett, spännande program med föreläsningar, paneldebatt, workshops, stor mässa och boksläpp.

Huvudtalare är Arnfríður Valdimarsdóttir som presenterar arbetet med artisten Björk och projektet Biophilia – ”Creativity as a Learning Tool”. Pam Burnard – musiker, artist, författare till över 100 böcker, rapporter och artiklar och doktor vid Cambridge University berättar om projektet ”Teaching music creatively” och lyfter framtida och samtida frågor om barn i de tidiga åldrarna. Och Lars H. Gustafsson – barnläkare, författare, docent i socialmedicin och känd debattör i barnfrågor berättar om ”barn och lek på största allvar”. Leken är barnens kultur.

Dessutom Ulf Jederlund – musikpedagog och lärarutbildare vid Stockholms universitet. Anna Houmann – lektor i musikpedagogik vid Musikhögskolan i Malmö, Torill Vist – postdoktor Universitetet Stavanger, Julia Köhler-Olsen – Högskolan i Oslo och Ingeborg Lunde Vestad – Universitet i Oslo.

15-16 maj 2014, kl 9-17 • Malmö högskola, Orkanen
ANMÄLAN OCH INFORMATION: www.mah.se/rostratt
SISTA ANMÄLNINGSDAG DEN 25 APRIL

Rösträtt är en radikal och genomgripande insats för musik och medbestämmande på små barns villkor. Ett projekt om medbestämmande där barn, forskollärare, rytmikpedagoger, kompositörer, körledare, hiphopare och forskare skapar tillsammans. Rösträtt finansieras av Allmänna arvsfonden och är ett samarbete mellan Malmö högskola, UNGIKÖR och Rörelsen Gatans Röst & Ansikte (RGRA). www.mah.se/rostratt

Nationell kulturskolepeng **TILL UTSATTA BARN**

TEXT **TORGNY SANDGREN** FOTO **KRISTIAN POHL**

■ Regeringen avsätter 122 miljoner kronor under de kommande två åren till stöd för barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Pengarna, högst 3 000 kronor per barn och år, ska ge barnen möjlighet att delta i kulturskolan eller andra organiserade fritidsaktiviteter.

Regeringen har beslutat om ett förslag om att införa en fritidspeng i syfte att förbättra möjligheterna för barn att delta i organiserade fritidsaktiviteter. Barn i ekonomiskt utsatta familjer deltar inte i organiserade fritidsaktiviteter i samma utsträckning som andra barn. Fritidspengen är avsedd för de barn som lever i hushåll med knappa ekonomiska resurser under en längre tid. Förslaget innebär därför att den riktas till barn i familjer som har försörjningsstöd och som haft det i minst sex månader under den senaste tolv månadersperioden.

– Barn som inte har råd att vara med i exempelvis idrottsklubb eller musikskolan, drabbas idag av ett utanförskap som känns och syns. Det är därför mycket glädjande att vi idag lägger ett förslag om Fritidspeng. När barn finns med i sammanhang med andra barn och vuxna, skapas ett nätverk som bär över svårigheter. Fritidspengen blir en skyddsfaktor mot utanförskap, säger barnminister Maria Larsson

Förslaget är riktat till barn i årskurs 4-9. Det är vanligare att barn i den åldersgruppen deltar i ledarledda och organiserade fritidsaktiviteter än äldre barn. Därför anser regeringen att fritidspengen i ett första steg bör riktas till barn i års kurs 4-9.

En utvärdering av reformen får utvisa om det finns skäl att utöka åldersspannet till yngre skolbarn och ungdomar upp till 18 år.

Fritidspengen ska uppgå till högst 3000 kronor per barn och år och ska täcka kostnader för

deltagande i ledarledda och återkommande fritidsaktiviteter, t.ex. träningsavgift eller kursavgift.

Fritidspengen kommer i likhet med ekonomiskt bistånd att administreras av socialtjänsten. Inom socialtjänsten gäller sekretess för

känsliga uppgifter och en enskilds personliga förhållanden.

För att finansiera fritidspengen anslås 41 miljoner kronor för 2014 och 81 miljoner kronor årligen från och med 2015 och reformen planeras starta den 1 juli 2014. ■

Alla barn ska ges goda levnadsförutsättningar. Nu kommer en riktad satsning till dessa barn i ekonomisk utsatthet, säger barn- och äldreminister Maria Larsson

artistporträtt

BARBRO LINDKVIST

TEXT **PER NYSTRÖM** FOTO **ULF BORIN**

■ 1988 var året när Lasse Brandeby hade hunnit bli Kurt Olsson med hela svenska folket. Genom sin kombination av göteborgshumor och femtiotalsnostalgi hittade han hem till många svenskars hjärtan. När SVT samma år sände Kurt Olsson-serien Pådda Blommor hade Kurt Olssons beryktade damorkester utökats med en gitarrist. Det var bara ett problem – orkesterns nye gitarrist var inte alls någon dam.

– Där satt en kille utspökad i klänning, lösbröst och peruk som skulle spela gitarr. Då tänkte jag The botten is nådd...

Orden kommer från Barbro Lindkvist, en av Sveriges få verkssamma kvinnliga yrkesgitarrister. Provokationen i att SVT hellre än att anlita en kvinnlig gitarrist lät en man i kvinnokläder spela gitarr fick Barbro att höra av sig till programmet och berätta att hon fanns till hands. Kritiken bet och några vändor senare var hon själv medlem i Kurt Olssons damorkester. Efter det gick allt väldigt fort och snart stod dörarna till Sveriges rock- och popelit vidöppna för Barbro. Idag är hon en av Sveriges mest anlitade livegitarrister med uppdrag åt Tomas Ledin, Tomas Di Leva, Titiyo, Janne Schaffer och många fler på sitt CV.

Redan som tioåring var Barbro Lindkvist övertygad om att det var yrkesmusiker hon ville bli. I sitt barndomshem i Hudiksvall växte

hon upp i en familj där alla spelade olika instrument. Kanske bidrog även Hälsinglands rika tradition av svensk folkmusik till att Barbro senare valde den yrkesbana hon gjorde.

– Även om min familj inte utövade den sortens musik så får man det med sig om man bor i ett landskap som Hälsingland. Det känns som att det sitter i generna.

I tonåren fick Barbros stora musikintresse henne att söka sig till ett musikgymnasium i Härnösand. På det sociala planet trivdes hon väldigt bra på denna skola men samtidigt kände hon att något saknades, att hon ville få ut något mer av sin utbildning.

– Sjuttioalet hängde kvar lite i den skolans ideal. Inställningen var att alla skulle kunna vara med på allt. Spetskompetens var ej av intresse.

Frustrerad över att inte kunna utveckla sitt gitarrspelande så

mycket som hon ville hoppade Barbro efter ett år av gymnasiet i Härnösand och flyttade istället ner till Stockholm där hon slutförde sina gymnasiestudier på Södra Latins musiklinje.

– Där fanns det mycket större möjlighet att specialisera sig på vad man ville göra. Men samtidigt var konkurrensen mycket hårdare. Det första studierektorn sa till mig var ”Du tror du ska komma med här nu. Det får vi allt se”.

Studierektorns ord till trots, Barbro trivdes med den hårdare konkurrensen och fick nu möjlighet att utveckla sitt gitarrspel på ett helt annat sätt. Samtidigt fick hon också tillgång till den musikteori hon inte redan hade tillskansat sig själv hemifrån. En sak var hon dock inte helt nöjd med – som elgitarrist på

Södra Latin kunde man endast välja jazzinriktning.

– Jag har aldrig varit jazzfrälst. Även om jag själv spelar en del av den musiken och har nytta av det jag har lärt mig så var det inget jag brann för. Av någon anledning ansåg man inte att det gick att studera rock, pop och blues. Nu för tiden är det ju inte alls så!

Efter gymnasietiden ägnade Barbro i stort sett all sin lediga tid till att spela gitarr och ibland även keyboard i olika sammanhang och band. Hon var inte rädd att söka upp musiker för att hitta folk att spela med.

– Jag var väldigt om mig och kring mig hörde av mig dit jag tyckte det var lämpligt, säger Barbro och berättar att hon under en femmånaders period försörjde

”...av någon anledning ansåg man inte att det gick att studera rock, pop och blues. Nu för tiden är det ju inte alls så...

sig genom att spela keyboard i ett dansband, ett liv hon dock snart tröttnade på.

Sedan Barbro gick ut Södra Latin har hon tagit enstaka musikkurser, däribland en med musikterapiinriktning. Musikhögskolan har hon däremot aldrig gått, delvis därför att hon anser att även den är för koncentrerad på jazz och klassisk musik. Den omfattande musikteoretiska kunskap hon ändå besitter har hon till stor del tillskansat sig på egen hand. Även om hon inte tycker att musikteori är nödvändig för att spela i band så anser hon att hon haft stor nytta av sin utbildning på Södra Latin.

– Det hjälper mig oerhört att ha den bildning jag har. Man snackar samma språk musiker emellan. Om man pratar med någon som inte har den terminologin så blir det mycket krångligare att komma till ett snabbt resultat.

Att vara kvinnlig musiker i en mansdominerad värld är inte alltid helt lätt. Även om Barbro aldrig har upplevt sexism bland sina kollegor så menar hon att man av publiken möts på ett helt annat sätt som kvinnlig gitarrist jämfört med en manlig dito. Frågan om varför det finns så få kvinnliga gitarrister verkar hon vara rejält trött på.

– När jag började spela med damorkestern fick jag ofta den frågan. Att samma fråga kvarstår efter 26 år säger en del om vårt samhälle, säger Barbro och menar

samtidigt att det är något av en myt att det inte har funnits några kvinnliga gitarrister genom historien.

– Man brukar säga att det inte finns några kvinnliga gitarrförebilder men under 30- och 40-talet fanns det grymma gitarrtanter. Dels inom bluesen men också inom rocknrollen. De är totalt bortrade ur historien.

Könsskillnaderna inom musikvärlden blir också tydliga när det gäller att turnera. Som kvinna har det inte setts som helt accepterat att åka land och rike runt för att spela musik, åtminstone inte om kvinnan i fråga har barn. Barbro, som själv är trebarnsmamma, är dock ett levande bevis på att det faktiskt går att kombinera musikerliv med moderskap och familj.

– Jag bestämde mig redan från början att mitt jobb som yrkesmusiker inte ska hindra mig från att skaffa familj. Men också att familjen inte ska hindra mig från att lira. Det har varit min grundinställning.

När Barbro inte turnerar så undervisar hon elever mellan 9 och 19 år på musikskolan Musikania i Nacka. Skolan drivs på uppdrag av kommunen och har som filosofi att det ska vara lustfyllt att spela.

– Tanken är att det ska få vara en frizon utan betyg och höga prestationskrav. Jag vill få eleverna att känna att de har en funktion. Musik ska man syssla med för att det är roligt! ■

”...det hjälper mig oerhört att ha den bildning jag har. Man snackar samma språk musiker emellan...

nilton.se
Stands for Music
Ring ! 031-795 01 50

Not-, Mic, Instrument-, Ljud & Ljus-STATIV
NILTON AB • 031-795 01 50 • www.nilton.se

TEXT IDA THOMSON FOTO MATS GRIPENBLAD

Tjejernas ARENA?

Bilder från föreställningen "Som ni vill ha det", hösten 2013. Ett samarbete mellan Kulturskolan och Fritidsgårdarna i Norrköping.

En analys av fördelningen mellan tjejer och killar i landets musik- och kulturskolor

■ En allt större andel tjejer – det summerar en tydlig trend i musik- och kulturskolornas verksamhet. Hur illa är det? Hur ser variationen ut mellan olika ämnena? Låt oss ta en närmare titt på SMOK:s statistik för att försöka reda ut begreppen.

Könsuppdelad statistik sedan 2007

SMoK har sedan 1997 gjort årliga enkätundersökningar bland landets musik- och kulturskolor för att få övergripande statistik om verksamheten. Undersökningen har alltid omfattat frågor om antal musik-, respektive kulturskolor, antal elever, ekonomi och verksamhetens inriktning. Sedan 2007 är delar av statistiken uppdelad på kön. Då går det exempelvis att få en bild av hur fördelningen mellan tjejer och killar ser ut i de så kallade ämneskurserna – det vill säga den ordinarie ämnesinriktade undervisningen.

Allt fler tjejer i verksamheten

Det totala antalet elever i musik- och kulturskolornas ordinarie undervisning har mellan 2007-2012 ökat från 187 000 till 202 000 elever. Under samma tid har andelen tjejer i verksamheten ökat med två procent, från 62 till 64 procent. Det innebär i praktiken att tjejer stått för nästan hela ökningen av antalet elever i musik- och kulturskolornas ämnesundervisning de senaste fem åren. Med samma procentuella utvecklingstakt skulle eleverna på landets musik- och

kulturskolorna innan år 2020 till två tredjedelar bestå av tjejer. Och lagom till sekelskiftet, det vill säga 2100, skulle verksamheten helt bestå av tjejer.

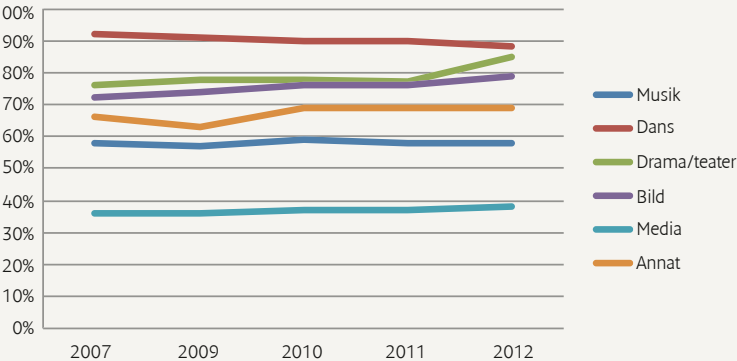
Varierande majoritet i olika ämnen – med ett litet undantag

Andelen tjejer respektive killar inom de olika ämnena hos musik- och kulturskolorna varierar. I SMOK:s statistik delas musik- och kulturskolornas verksamhet in i konstformerna musik, dans, drama/teater, bild, media respektive "annat". Resultatet visar att alla ämnen utom media, under de senaste fem åren domineras av tjejer.

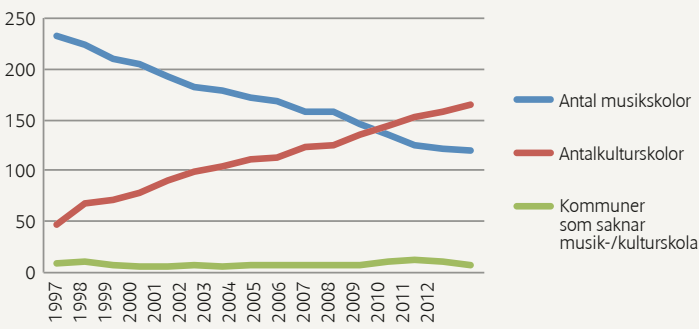
Nästan nio av tio dans-, och drama/teaterleverna är tjejer. Åttio respektive sjuttio procent av eleverna inom bild och kategorin "annat" likaså. Inom musik som är det område som omfattar flest elever är 58 procent tjejer. Det innebär att 42 procent av musikeleverna är killar. Andelen är densamma 2012 som 2007.

Över de senaste fem åren har bilden gällande ämnesundervisningen varit relativt stabil men vissa tendenser går att ana. Inom

Andel tjejer per ämne

Utvecklingen av antal musik- respektive kulturskolor

drama/teater och bild ser exempelvis trenden ut att gå mot en allt större tjejdominans. Andelen tjejer som deltagit i drama/teaterundervisning har bara mellan 2011 och 2012 ökat sju procent vilket får ses som mycket. Ur jämställdhetssynpunkt finns även ett par glädjeämnen. Antalet killar som dansar har

exempelvis mer än fördubblats på fem år. År 2007 omfattade dansundervisningen drygt 1200 killar. Till 2012 hade antalet ökat till närmare 2700. Media som är det minsta konstområdet och det enda området där killarna dominerar har också, sett till antalet elever, ökat från drygt 350 till nästan 530 elever

2007-2012. Det är även ett område där trenden går mot en större jämnvikt mellan tjejer och killar.

Lokala skillnader

Trots att situationen sett ur ett jämställdhetsperspektiv överlag är relativt bister så visar SMoK:s statistik på stora skillnader mellan

olika kommuner. Det finns flera exempel på musik- och kulturskolor där andelen tjejer och killar i olika ämnen är betydligt mer jämn, eller rent av omvänd från den nationella bilden. I Skellefteå var exempelvis dans nästan lika vanligt val för killar som för tjejer under 2011 och 2012. Och 2012 var också fler av drama/teater-eleverna i Kävlunge och Tingsryd killar än tjejer.

Övergången till kulturskolor har missgynnat killarna

Över de senaste 15 åren har allt fler musikskolor ombildats till kulturskolor och därmed ofta utvidgat sin verksamhet till fler konstområden än musik. Diagrammet visar på utvecklingen sedan 1997.

SMoK:s statistik är idag inte

uppdelad mellan musik- och kulturskolor. Det är därför svårt att med säkerhet säga om fördelning mellan killar och tjejer skiljer sig åt dem emellan. Då det är inom andra ämnen än just musik som könsskillnaderna varit störst, är en rimlig hypotes att ökningen av andelen kulturskolor spött på tjejernas numerära övertag. Dag Krafft, statistikansvarig på SMoK, tycker att det är tydligt att en ökad andel kulturskolor medfört en mer ojämn fördelning mellan tjejer och killar i undervisningen.

– Jag skulle tro att tjejdominansen på just kulturskolorna är ännu högre än vad den sammanslagna statistiken visar, säger han.

En ökning av antalet kulturskolor har alltså inneburit en breddning av verksamheten mot ämnen som i högre utsträckning attraherar tjejer. Det kan därmed vara en förklaring till den ökade andelen tjejer på landets musik- och kulturskolor.

Torgny Sandgren, generalsekretärare på SMoK – hur ser du på trenden att andelen tjejer succesivt ökar bland landets musik- och kulturskolor?

– Kulturskolans verksamhet tycks attrahera fler tjejer än killar. Att andelen tjejer ökar är kanske inte problematiskt i sig. Problemet är nog snarare att val av ämne och

instrument ofta är könsstereotypa. Att det är fler tjejer i verksamheten behöver inte betyda att de får större andel av resurserna, om det saknar vi kunskap. Och vilka är det som tar plats och bestämmer?

Varför tror du att fördelningen ser ut som den gör?

– Statistiken visar ju att det finns skillnader mellan kommunerna. Det är en indikation att den lokala musik- och kulturskolans arbetssätt, pedagoger och kommunikation har betydelse. Sen har förebilder och samhällets olika förväntningar på killar och tjejer en avgörande betydelse.

Skillnaderna mellan andelen tjejer och killar inom olika ämnen varierar mycket. Inom ämnet dans är exempelvis i snitt 9 av 10 tjejer. Hur ska den bilden förändras?

– Här finns det nog anledning att ompröva hur vi arbetar med dans om vi ska få fler killar dit. Hur marknadsförs den? Hur ser verksamheten ut? Hur synliggör vi fler manliga förebilder? Kring sådana frågor finns en hel del att göra!

Vet du hur det ser ut bland lärarkåren – består den också mest av kvinnor?

– Här saknar vi statistik. Min bedömning är dock att det är fler män i musik- och kulturskolorna jämfört

”...jag skulle tro att tjejdominansen på just kulturskolorna är ännu högre än vad den sammanslagna statistiken visar...

med grundskolan, och särskilt inom musiken. Könsfördelningen mellan ämnena har säker betydelse för elevernas val.

Hur kan ni på SMoK påverka jämställdhetsarbetet (fördelningen mellan killar och tjejer) i musik- och kulturskolorna?

– Ansvaret för verksamheten ligger lokalt och här har ledarna en stor betydelse. SMoK har ett uppdrag att följa utvecklingen (statistik) men ska också driva särskilda utvecklingsprojekt. I projekten jobbar vi tillsammans med flera musik- och kulturskolor och utvecklar metoder, identifiera goda exempel med mera. Just nu pågår exempelvis projektet På lika villkor, finansierat av Statens musikverk.

Kommer ni att fortsätta att följa jämställdhetsutvecklingen bland landets musik- och kulturskolor?

– Just nu söker SMoK pengar till

ett tredje och avslutande år för projektet På lika villkor från Statens musikverk. Under tredje året fokuserar vi på erfarenhetsspridning men också på att försöka analysera hur vi kan jobba vidare med frågan. Om det blir ledarutbildningar, fortsatt metodutvecklingsarbete eller annat är lite tidigt att säga. Min bedömning är att temat fortfarande är relevant och att det är något som vi kommer att behöva arbeta med i framtiden. ■

FAKTA

- 64 procent av eleverna i musik- och kulturskolornas ordinarie verksamhet är tjejer
- 36 procent av eleverna i musik- och kulturskolornas ordinarie verksamhet är killar
- Inom ämnet musik är 58 procent tjejer och 42 procent killar
- Närmare 9 av 10 av eleverna i ämnena drama/teater och dans är tjejer
- 8 av 10 av eleverna i ämnet bild är tjejer
- 4 av 10 av eleverna i ämnet media är tjejer

**Folkhögskola
Community teater**
Din vilja att berätta din berättelse för någon annan.

TEATERPEDAGOG
En ledarutbildning inom kultur – och social utveckling med teater som metod.

TEATER PÅ TURNÉ
Du lär dig vad en fri teatergrupp behöver veta.

TEATER PÅ PLATS
Teater för personlig utveckling

SÖK NU!
www.sundsgarden.se

Teater VIKEN
Teater Viken.se

Bandet "Adöööh (det glappar lite)" från Popkollo Fortsättning i Hultsfred 2012. Kim på trummor, Tärnaby på sång, Sofia på gitarr och Helen på bas.

TEXT SARA MALMBERG FOTO ELLA BLIXT

POP KOLLO

Skolkören som det annonseras om ibland. "Alla får vara med, kom och sjung". På varje viktig dag är de med. Julavslutning och sommaravslutning och temadagar. Och alla är välkomna men ingen undrar varför det bara är de populära tjejerna och de coola killarna som är med. De populära tjejerna som sjunger rätt och får högsta betyg i musik utan att bli hånade för det. Och de roliga killarna som får hela kyrkan att fnissa förtjust när de tar över sommarsångerna och lägger in snuskiga ord så fort det går. Alla får vara med och du sitter längst bak och trängs med de andra i kyrkbänkarna medan sommaren regnar bort utanför fönstren. Och du berättar inte att du har tagit saxofonlektioner på Kulturskolan en gång i veckan i 5 år, för alla vill ändå helst hörs skolbandet som spelar efter kören. Det är fem killar med elgitarrer och långa luggar som har skrivit en egen låt och alla säger alltså dom är så himla bra, eller hur, visst är dom så himla bra? Du nickar och sen är det sommarlov.

Det är mitten på juli och du läser en artikel i tidningen: Popkollo ger slagkraft. Det är ett kollo i Hultsfred där inga killar får spela elgitarr, men alla tjejer får spela vad de vill. Du läser artikeln, om och om igen. Sedan klipper du ut den och sparar i skrivbordslådan. Tänker; nästa sommar, då ska jag spela musik i Hultsfred.

Det blir nästa sommar och du spelar trummor i bandet Kors i backen. Du sover i sovsal med vånings-

sängar, äter ris och gryta på papptallrik och skriver en låt med oklar handling. Du handlar godis på Willys, cyklar fram och tillbaka på gatorna i Hultsfred och lär dig sju nya ackord på gitarr. Går på metalfestival i ös-regn, spelar kort hela natten och gråter i bilen på vägen hem. Och det är så konstigt; ingen sätter betyg eller går igenom kursmål på overhead eller säger men lilla vän, vet du inte vad en telekabel är för nåt? Ingen klappar dig på huvudet och säger vad duktig du är som spelar rätt, för det finns plötsligt ingenting som är fel – och vad är då meningen med att spela rätt?

Det blir höst igen, och medan du blir ett år äldre fortsätter skolan att vara precis likadan. Men det kan den få vara, för du är ändå på väg bort. Du börjar spela i band och söker musikgymnasium och lyssnar på popmusik som ingen musiklärare någonsin har tipsat om. Och till skolavslutningen samlar du ihop ett band med nio personer som inte är killar. Ni får spela sist, efter alla köror och killband. Du spelar elgitarsolo trots att det är det läskigaste som finns. Men när du tittar längst bak i lokalen, förbi alla klasskamrater och lärare, kan du nästan se att de står där längst bak och diggar; alla dina Popkollo-ledare och bandkompisar. Och det är därför du vågar.

Och det är så du tänker nu: om du kollar riktigt noga så står de alltid där, längst bak, och diggar med i allt du gör. ■

■ Det är början av juni. Du är 13 år och sitter inträngd i en kyrkbänk bland klasskamrater i nytvättade hår för att lyssna på rektorns sommartal. Det är syrenlukt i näsan och svettiga låår som klibbar fast i bänken. Och det är skolkören, ledd av den överentusiastiska musikläraren med grön ögonskugga och rosiga kinder.

FAKTA POPKOLLO

■ Popkollo är ett musikläger för tjejer som startades i Hultsfred 2003. Popkollo innehåller en bred introduktion i musikens värld och skapar en fristad för tjejer att utveckla en identitet som musiker och artister, i ett sammanhang med andra som delar deras intresse och med verksamma musiker som förebilder. Popkollo finns i dag på tolv platser runtom i landet och kommer under året ha ca 700 deltagare i sin verksamhet. En nyhet i år är samarbetet med IMPRA och inriktningen Popkollo Jazz som arrangeras i Svalöv i sommar för tjejer 14-18 år.

■ **2013 års stipendier** om 25 000 kr vardera tilldelades Per Björkqvist och Helena Björzén

Helena Björzén tilldelas Göran Lagervalls pedagogstipendium för att hon med oförtruten entusiasm och skicklighet utbildar elever från gitarrspelets grunder till mer avancerade nivåer, allt från den klassiska repertoaren till modern världsmusik. Hon har också framgångsrikt funnit vägar att effektivt möta den starka tillströmningen av gitarrelever till Kulturskolan.

I detta nummer av Kultursmockan har vi ställt några frågor till Helena Björzén. I ett kommande nummer återkommer vi till Per Björkqvist.

Vem är Helena Björzén?

Gitarrlärare och gitarrist utbildad på SMI, Stockholms Musikpedagogiska Institut.

Hur fick du redan på att du var en av två som skulle få Göran Lagervalls Pedagogstipendium av Kungl. Musikaliska Akademien?
I slutet av september fick jag

■ Stipendierna utdelas årligen vid Akademiens högtidssammankomst "för betydelsefulla insatser inom det musikpedagogiska området och med särskild hänsyn tagen till utveckling och förnyelse av såväl den obligatoriska som den frivilliga musikundervisningen bland barn och ungdom".

2013 års stipendier om 25 000 kr vardera tilldelades Per Björkqvist och Helena Björzén.

Göran Lagervalls Pedagogstipendier

ett brev från Kungl. Musikaliska Akademien.

Blev du överraskad?
Ja!

Du har varit gitarrlärare på Val-lentuna kulturskola sedan 1980. Kan du beskriva hur ämnet har förändrats under åren?

Internet, med tabs, tutorials och youtube, gör att mycket musik finns tillgängligt, och många ungdomar lär sig mycket själva, och kommer framåt fort.

Det finns bättre instrument, i olika prisklasser, och även i små storlekar.

Yngre barn börjar spela gitarr, och vill spela riktiga låtar.

Ert sätt att hantera långa köer av gitarrelever har uppmärksam-mats. Kan du beskriva hur ni arbetat med detta?

En kollega jag hade ett par år, Georg Gulyás, kom med idén att vi skulle göra en "jättegitarreflektion", och bjöd in hela kön till en gitarrlek-tion i en stor lokal. Vår idé var att de som väntade på en plats, ändå skulle få något. Vi ville också ha en bra kontakt med de familjer som väntade på en gitarrplats.

Nyborjarna erbjöds plats i större grupper, som vi ledde tillsam-mans. Det vi har kvar är dessa nyborjargrupper, och så vet jag att man går till väga på fler Kultur- och musikskolor.

Detta nummer av Kultursmockan har ett jämställdhetstema. Hur der det ut på den fronten vad det gäller gitarrämnet på er skola?

Jag har försökt när det har gått, att hitta förebilder till flickor som spelar gitarr. Vi har haft Eva Norée Möller och Sabina Agnas som gästlärare.

Vi har också en verksamhet som kallas Musikanterna, en ensemble- och instrumentkurs för yngre barn, som sker på dagtid i samarbete med en grundskola. Ur den verksamheten kommer det pojkar på tvärflojt och flickor som håller fast vid sitt gitarrintresse och söker vidare till estetiska gymnasier.

Ditt stipendium på 25 000 kr, har det använts till något speciellt?

En del av det vill jag använda till att kunna resa till Katalonien och Barcelona, där jag, och några kvinnliga gitarrlärare har ett samarbete med gitarrlärare där. Vi spelar tillsammans i gitarrensemblen Nord a Sud, och jag vill även ta med gitar-relever dit.

Tack Helena för att vi fick störa. Vi lyfter på vår SMoK-hatt och gratulerar till ditt fina pedagogstipendium.

TEXT OCH FOTO DAG KRAFFT

A-märkt film sätter Sverige på kartan

■ **A-märkningen av film** fick hela filmvärlden att reagera. Tidningar och teve från hela världen rapporterade om svenskarnas försök att få filmkonsten mer jämställd.

A-märkningen av film utgår från Bechdeltestet som uppfanns av amerikanska serietecknaren Alison Bechdel 1985. För att en film ska klara av det testet måste den innehålla minst två namngivna kvinnor som pratar med varandra om någonting annat än män.

Kravet kan tyckas svagt men de flesta filmer som går upp på våra biografer klarar inte testet.

Ellen Tejle är föreståndare på Bio Rios och en av initiativtagarna till märkningen.

Vad är det som förväntat dig mest i all den uppmärksamhet ert initiativ fått?

– En vanlig missuppfattning är att testet går ut på att hitta feministisk kvalitetsfilm. Men det är ingen

kvalitetsmärkning utan ett sätt att få upp ögonen för hur skev könsför-delningen är i filmvärlden, menar Ellen Tejle.

Att Bio Rio och andra svenska biografer börjat A-märka filmer har bland annat uppmärssammats av Washington Post, The Guardian, Daily Mail NRP radio USA, UT San Diego, CBC Canada, Portland Press Herald, News.com.au, National Post, USA Today och CBS News.

77 procent män på festival- scenerna

■ **Föreningen Jämställd festival** har sommaren 2013 granskat könsfördelningen på 25 svenska festivaler. Den manliga dominansen är slående.

Sommarens festivalrepertoarer bestod av drygt 77 procent manliga artister, 19 procent kvinnliga och 4 procent mixade. Det kommer Jämställd festival fram till i sin granskning av 25 svenska festivaler.

Jämfört med förra årets siffror, då man räknade 10 festivaler, är siffrorna lite jämnare i år. 2012 var det 79 procent manliga artister, 17 procent kvinnliga och 4 procent mixade.

Jämställd festival är en ideell förening vars mål är en jämställd festivalscen.

www.jamstalldfestival.se

POPKOLLO satsar på tjejer och jazz

■ **Tillsammans med föreningen IMPRA** startar Popkollo ny inriktning på jazz för tjejer 14-18 år.

Popkollo har sedan 2003 arrangerat musikläger för tjejer med syfte att jämställa musikbranschen och finns på 12 ställen runtom i landet. Popkollo är för tjejer som vill spela men även för de som vill bli arrangörer.

På Popkollo Jazz kommer man utmana vanligt förekommande normer inom jazzen och fokusera på det roliga och kreativa i att skapa tillsammans i grupp. Kollot är en introduktion för de som är nyfikna på jazz och improvisation. Gitarristen

Susanna Risberg och saxofonisten Anna Högberg besöker kollot och håller i workshops. Annika Marmén, ansvarig för Popkollo Jazz, berättar:

– Vi i IMPRA har under en längre tid sett hur Popkollo gett massor med unga tjejer möjligheten att utveckla sina musikintressen och för ett par år sedan föddes idén att starta Popkollo Jazz. Jazzscenen är idag väldigt mansdominerad och vi ser behovet av att ge unga tjejer utrymme att utvecklas inom jazz och improvisation. Med Popkollo metoder och vår kunskap från jazzscenen skapar vi det här nya kollot

och det känns otroligt spännande och kul!

Popkollo Jazz kommer att hållas på Fridhems Folkhögskola i Svalöv 14-20 juli och är för tjejer 14-18 år. Popkollo varierar i längd mellan 4-10 dagar och finns både med eller utan övernattnin. I sommar arrangeras kollon i Arvika, Falun, Hultsfred, Göteborg, Katrineholm, Luleå, Malmö, Stockholm/Botkyrka, Umeå, Upplands Väsby och Örebro. Den 10 februari öppnar anmälan på Popkollo hemsida.

<http://www.popkollo.se/>
<http://www.impra.se/>

Musikhistorien blundar för KVINNORNA

■ **157 musiker rasar** i Aftonbladet den 17 februari 2014 – sluta att gömma undan kvinnorna i svensk musikhistoria!

Musikhistorien är full av kvinnor men allt som oftast så finns det inte med när historia skrivs.

Såväl Sister Rosetta Tharpe som

Memphis Minnie glöms ofta bort när rockens tidiga historia ska skrivas.

Hur ser det ut idag? Fortfarande väldigt dåligt, menar Marit Bergman, Nina Person, Robyn, Lykke Li och många fler som signerat debattartikeln i Aftonbladet.

De menar att medier systema-

tiskt suddar ut kvinnorna i historieförskningen. Historieförskningen sker i realtid.

SVT:s agenda missar Robyn, Tiffany Amber och Noonie Bao när de diskuterar musikexport. Skivbolagen missar Nursery Rhymes och Plommons när 1960-talet beskrivs.

Men det finns positiva exempel menar debattörerna, Jills Veranda, ett tv-program som gör en djupdykning i och omfamning av countrymusiken, finns kvinnor med som en självklarhet. Att inkludera de kvinnliga pionjärerna är uppenbarligen görbart!

rösträtt
§12/31

**Nordisk konferens om musik
som mänsklig rättighet
15-16 maj på Malmö högskola**

www.mah.se/rostratt

Du som arbetar med barn, musik och delaktighet hälsas välkommen till Malmö och en unik konferens med avstamp i Barnkonventionens paragrafer 12 och 31 som handlar om barns rätt att göra sina röster hörda och barns rätt till musik.

Möt forskare, pedagoger och musiker från hela Norden och ta del av ett spännande program med föreläsningar, paneldebatt, workshops, stor mässa och boksläpp.

HEADSPEAKERS:

Björk – Biophilia – »Creativity as a Learning Tool«. **Arnfríður Valdimarsdóttir** presenterar arbetet med artisten Björk.

Pam Burnard – musiker, artist, författare till över 100 böcker, rapporter och artiklar och doktor vid Cambridge University berättar om projektet »Teaching music creatively«.

Lars H. Gustafsson – barnläkare, författare, docent i socialmedicin och känd debattör berättar om »barn och lek på största allvar«.

TID: 15-16 maj 2014, kl 09:00-17:00 **PLATS:** Malmö högskola
ANMÄLAN OCH INFORMATION: www.mah.se/rostratt
KONFERENSavgift: 800 kr (lunch och fika båda dagarna ingår)

Konferensen arrangeras av projekt Rösträtt i samarbete med Arvsfonden, Malmö högskola, Malmö stad/ Folkets park, Nordisk Kulturfond, UNGIKÖR, RGRA & Musik i Syd

I anslutning till festivalen anordnar Rösträtt 16-17 maj en barnmusikfestival i Folkets park i Malmö.

bangen

jazz collective 2014

Jazzkurs i Sandviken för dig mellan 13 och 19 år
25-28 juni

I kursavgiften ingår bl.a:

- Undervisning av framstående musikpedagoger/ jazzmusiker
- Ensemblespel
- Workshops/ Masterclasses
- Logi mellan den 24-29 juni
- Mat
- Inträde till Bangen Jazz & Blues Festival

PRIS 300 KR

För mer information och anmälan, besök:

www.bangen.se

Göranssonska
Stiftelserna

Sandvikens Kommun
KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

Kulturcentrum!

KULTURUTVECKLING
En del av Landstinget Gävleborg